

ESIHISTORIALLISEN KOHTEEN TARKASTUS

Tarkastanut Aki ArponenAika 15.9.1988Kohde löytöpaikka, latomuksiaKunta Enontekiö /22/Ajoitus kivik.-hist. aikaAlue PalojokiNimi Sonkamuotka

Mj-rekisteri n:o _____

Mj-luokka _____

Peruskartta (n:o, nimi, vuosi) 2724 05Peruskoordinaatit: x = 756368, y = 47073, z = 250-260

Yhtenäiskoordinaatit: p = _____, i = _____, k = _____

Suunta ja etäisyys kirkosta tms. n. 29 km Enontekiön Hetan kirkoltalounaaseen

Mj:n laajuus (alueen rajakoordinaatit lisäykseen) _____

Kylä, kaupunginosa Sonkamuotka

Alue (kylän osa, kortteli tms.) _____

Tila, palsta, tontti tms.; RN:o; paikan lähempi nimi Sonkamuotka r:no 8 ja8:12Omistaja, vuokraaja, osoite, puhelin 8: Ilmari Mattila, 8:12: Aate jaAnita Rautiainen; osoite Sonkamuotka EnontekiöAikaisemmat tiedot (verfikaatit, tarkastukset, tutkimukset, mj-luettelot, kirjallisuutta) Erä-Eskon tarkastuskäynti 1956Aikaisemmat löydöt (museonumerot) KM 14004:1-3 (mm. liuskekärki)

Tarkastuslöydöt _____

Liitteet: peruskarttaote, muita karttoja yleiskarttaluonnos (A4)
valokuvat. neg. 75068, diat n:o 16909, 16910

Tarkastuksen aihe suunnitellun tutkimuskohteen tarkastus

Ympäristö (rakennukset, tiet, vesistöt, hiekkakuopat ym.; karttaluonnos, mikäli muutoksia peruskartasta) Kohde sijaitsee Muonionjoen ja valtatie 21:n välissä, Sonkamuotkan kylässä, välittömästi Muonion-Enontekiön-kunnan-
rajan luoteispuolella. Sekä vanha että heti tämän koillispuolella kulke-
va uusi valtatie 21 leikkaavat kohdetta pohjois-koillisosilta. Kohteesta luoteeseen sijaitsee Ilmari Mattilan tilan pihapiiri. Alueen luoteisosassa, matalalla, hiekkapohjaisella mäntykangaskumpareella, (jatk. lis.
Kohteen kuvaus (maaston laatu: pelto, metsä, ranta tms.; Muoto: mäki, rinne tms.
Maaperä: Kasvillisuus. Huomiot kohteesta. Aikaisemmin tutkittu osa. Koekuopat jne.,
Muutokset aikaisemmasta. Nykyinen kunto.) Alueen lounaisosa, liuskeveitsen löytökohdan ympäristö, ei vesakoitumista lukuunottamatta liene muuttunut pellon raivauksen (ojan kaivuu, 1955) ja Erä-Eskon tarkastuskäynnin (1956) jälkeen. Veitsen löytökohdalla pelto ja ojat olivat melkoisen umpeenkasvaneet, eikä siellä ollut havaittavissa mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Myös löytöpaikan lähellä, kunnanrajalla oleva piene, vanha hiekanottoalue oli löydötön. Kvartseja oli sen sijaan alueen luoteisosassa (kartalla x2), hiukan etelään Erä-Eskon löytämästä kvartsista

(kartalla X1). Kyseiset kvartsit olivat kuitenkin osin täytemaassa, osin sen reunalla, joten niiden muinaistieteellinen arvo on hyvin kyseenalainen, eikä niitä otettu talteen. Kangasmaastosta ei löytynyt kvartseja. Loivassa, kangaskumpareen reunan myötäisessä kaareissa sijainneista liesikiveyksistä läntisin, no 1 ja vanhan valtatie-
länsipuolella sijaitseva no 4 ovat koskemattomia ja varvikon peitossa. Uuden ja vanhan valtatie välissä sijainnut no 5 on tod.näk. tuhoutunut uuden tien rakentamisen yhteydessä (ko. kohdasta on ehkä myöh:kin otettu hiekkaa, tuore leikkaus). Keskellä sijainneet liedet 2 ja 3 (Erä-Eskon kartassa ei ollut liesi no 2:a) olivat tuhoutuneet vain pari viikkoa ennen tarkastusta, Rautiaisten aloittaessa talon perustustyöt. Tässä yhteydessä oli liedet, joista no 2 oli aivan perustuskuopan länsireunassa ja no 3 hiukan kuopan itäpuolella, purettu - rakentajat halusivat tietää, olivatko latomukset liesiä vai hautoja. Liedet olivat kertoman mukaan olleet matalia, n. $0,5 \times 1 \text{ m}^2$ ja niissä oli palaneita ja nokisia kiviä, jotka pintakerroksessa olivat pieniä, mutta alempana jopa päänkokoisia. Liesissä oli myös hiiliä.

(jatk. lis.)

Alueen laajuuden arviointiperuste _____

Luokitusehdotus perusteluineen luokka II: esih.-hist. ajan asuinpaikka

Ehdotus suoja-alueeksi perusteluineen _____

Havaintomahdollisuudet osin hyvät: avoin, kulunut maasto, osin huonot: alueella on paljon läjitettyä hiekkaa
Opas Em. rakentajat, Rautiaiset

Rauhoitustoimenpiteet maastossa (yhteys maanomistajaan, kiireelliset ilmoitukset jne) suullinen ilmoitus maanomistajalle, so. rakentajille, Rautiaisille

Tarpeelliset jatkotoimenpiteet _____

Lähilöytöjä _____

Perimätieto (kertoja, ikä) _____

Huomautuksia _____

Selostus jätetty

paikka

päiväys

allekirjoitus

Lisäyksiä

(jatkoa sivulta 2, ympäristö) latomusrivin keskellä, on syvä, rakennuksen pohjatöitä varten kaivettu kuoppa sekä sen vieressä isot hiekkakaset ja ympärillä rakennustarvikkeita. Ks. karttaluonnos. Lounaispuoli alueesta on vanhaa, vesakoitunutta peltoa, jonka luoteisosa on lähes liesiriviin saakka peitetty paksulla maakerroksella. Peltoalueen länsireunasta on vuonna 1955 löytynyt liuskeveitsi. Pellon lounaispuolella on kunnanraja (aita) ja tämän takaa lähtee valtatiestä kangasta myöten - etelään kaartuen - kärrytie piha-alueelle.

(jatkoa sivulta 2, kohteen kuvaus) Jäljellä olleesta materiaalista saattoi todeta kertoman paikkaansapitävyyden. Rakentajat, Rautiaiset lupasivat jättää maallaan olevan liesi no 4:n koskematta; liesi no 1 on Mattilan tilan alueella.

ENONTEKIÖ **22** PALOJOKI
SONKAMUOTKA

Erä-Eskon inv.kertomukseen pohjautuva
ja paikalla 15.9-1988 tehdyn tark.käynnin
perusteella täydennetty karttaluonnos

-Ei mittakaavassa

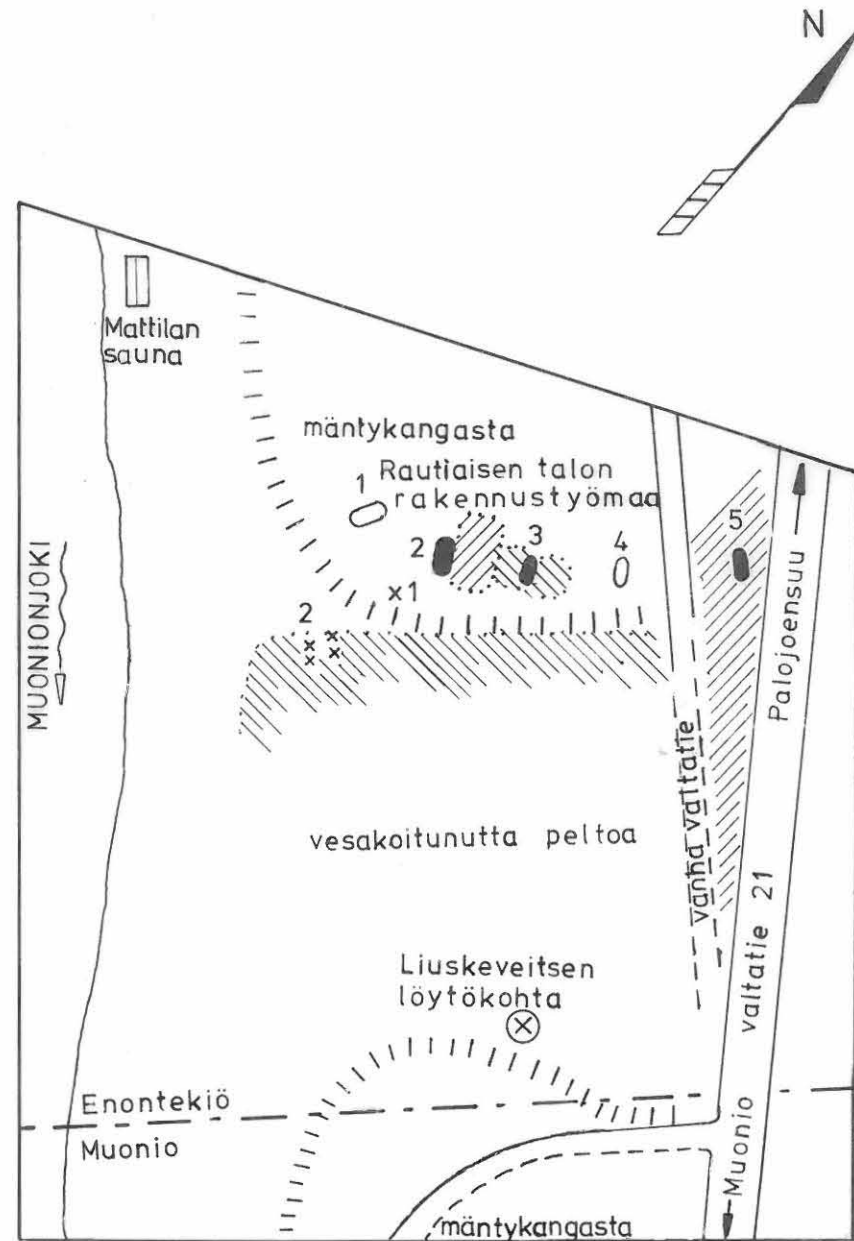
A. Arponen

○ 1-5 Liesikiveys (● tuhottu)

x 1-2 Kvartsin löytöpaikka

▨ Maanottoalue

▨ Läjitettyä maata

75068

Kohteen luoteisreuna nähtynä W:stä.

Keskellä Rautiaisten talon perustuksia varten kaivama kuoppa
ja sen takana rakennustöitä varten paikalle tuotua hiekkaa.

Kuopan täällä reunalla näkyvissä muutamia liesi no 2:sta peräisin olevia kiviä.

Taustalla valtatie no 21.